

TRZEJ SĄSIEDZI UE OBJĘCI PARTNERSTWEM WSCHODNIM: UKRAINA, MOŁDAWIA I BIAŁORUŚ

Ustanowiona w 2009 r. polityka Partnerstwa Wschodniego UE obejmuje sześć państw, które wchodziły niegdyś w skład Związku Radzieckiego: Armenię, Azerbejdżan, Białoruś, Gruzję, Mołdawię i Ukrainę. Partnerstwo powstało, aby wspierać w tych państwach reformy polityczne, społeczne i gospodarcze zmierzające do większej demokratyzacji i dobrych rządów, bezpieczeństwa energetycznego, ochrony środowiska i rozwoju społeczno-gospodarczego. Wszyscy uczestnicy z wyjątkiem Białorusi są członkami Zgromadzenia Parlamentarnego Euronest.

UKRAINA

Dramatyczne wydarzenia, które od listopada 2013 r. rozgrywają się na Ukrainie, rozpoczęły się jako prounijny protest przeciwko decyzji ówczesnego prezydenta Wiktora Janukowycza o niepodpisaniu układu o stowarzyszeniu z UE, który parafowano w marcu 2012 r. Ruch ten ostatecznie doprowadził do zmiany rządu i do wyborów parlamentarnych w październiku 2014 r., w wyniku których władzę przejęły partie proeuropejskie i proreformatorskie.

W następstwie ruchu Euromajdan Rosja bezprawnie zaanektowała Krym w marcu 2014 r., zaś wschodnia część Ukrainy pogrążyła się w konflikcie zbrojnym, podsycanym przez separatystów wspieranych przez Rosję. Według ONZ od wybuchu konfliktu na Ukrainie zginęło ponad 12 000 osób^[1]. Liczba ta obejmuje 298 osób podróżujących w dniu 17 lipca 2014 r. samolotem malezyjskich linii lotniczych (lot MH17), który uległ katastrofie na obszarze kontrolowanym przez separatystów.

Pomimo wynegocjowanych w 2015 r. porozumień mińskich i ustanowienia formatów negocjacyjnych, takich jak trójstronna grupa kontaktowa (OBWE, Rosja i Ukraina) i czwórka normandzka (Rosja, Ukraina, Niemcy i Francja), okresowo wznawiane starcia zbrojne zrodziły wątpliwości co do trwałości rozejmu. UE powiązała nałożone na Rosję sankcje gospodarcze z pełnym poszanowaniem przez Moskwę porozumienia mińskiego. Sankcje pozostają w mocy po dziś dzień.

W dniu 11 czerwca 2017 r. zaczął obowiązywać ruch bezwizowy między UE a Ukrainą, umożliwiający obywatelom ukraińskim posiadającym paszporty biometryczne na maksymalnie 90-dniowy pobyt na terenie UE, ponieważ Ukraina spełniła warunki określone w planie działania na rzecz liberalizacji reżimu wizowego. Ów

[1] <https://www.ohchr.org/Documents/Countries/UA/ReportUkraine16Nov2018-15Feb2019.pdf>

krótkoterminowy system bezwizowy ma na celu ułatwienie kontaktów międzyludzkich oraz zacieśnienie więzi gospodarczych, społecznych i kulturalnych między UE a Ukrainą^[2].

Układ o stowarzyszeniu tymczasowo i częściowo obowiązywał od dnia 1 listopada 2014 r., a następnie wszedł w życie w dniu 1 września 2017 r. Pogłębiona i kompleksowa umowa o wolnym handlu, będąca jednym z podstawowych elementów układu, zaczęła w pełni obowiązywać w dniu 1 stycznia 2016 r.

Układ o stowarzyszeniu stwarza UE i Ukrainie nowe możliwości gospodarcze. UE umocniła dzięki niemu swoją pozycję najważniejszego partnera handlowego Ukrainy. W pierwszych ośmiu miesiącach 2017 r. eksport z Ukrainy do UE i ukraiński import z UE wzrósł o ok. 27 % w porównaniu z takim samym okresem roku poprzedniego^[3].

W wyborach prezydenckich w kwietniu 2019 r. prezydent Poroszenko przegrał z politycznym nowicjuszem Wołodymirem Oleksandrowiczem Żeleńskim. Wybory parlamentarne mają się odbyć w październiku 2019 r.

Oprócz wsparcia politycznego UE zadeklarowała udostępnienie pakietu wsparcia o wartości 12,8 mld EUR, aby wesprzeć proces reform na Ukrainie. 2,81 mld EUR wypłacono już w ramach pomocy makrofinansowej. UE w ramach wspólnie określonego programu reform ściśle monitoruje postępy w szeregu obszarów priorytetowych, takich jak: walka z korupcją, reforma sądownictwa, reformy konstytucyjne i wyborcze, poprawa klimatu biznesowego i efektywności energetycznej oraz reforma administracji publicznej. W dniu 18 stycznia 2018 r. anulowano trzecią i ostatnią transzę pomocy makrofinansowej o wartości 600 mln EUR, ponieważ Ukraina nie spełniła odpowiednich warunków. Następnie w marcu 2018 r. Komisja zaproponowała nowy program pomocy makrofinansowej o wartości 1 mld EUR, który w czerwcu 2018 r. został zatwierdzony przez Parlament Europejski, a w lipcu 2018 r. – przez Radę^[4].

Jesienią 2014 r. Komisja powołała specjalną [grupę wsparcia dla Ukrainy](#), składającą się z ekspertów z instytucji i państw członkowskich UE, którzy zapewniają koordynację i doradztwo organom ukraińskim w kluczowych sektorach reform.

Wysłana na Ukrainę w grudniu 2014 r. [misja doradcza Unii Europejskiej na rzecz reformy cywilnego sektora bezpieczeństwa na Ukrainie \(EUAM\)](#) koordynuje wsparcie międzynarodowe dla cywilnego sektora bezpieczeństwa, a oprócz działań operacyjnych oferuje władzom ukraińskim doradztwo strategiczne, w tym szkolenia, na temat sposobów budowania trwałych, odpowiedzialnych i skutecznych służb bezpieczeństwa, przyczyniających się do umacniania praworządności.

A. Stanowisko Parlamentu Europejskiego

Od początku obecnej kadencji, która rozpoczęła się w lipcu 2014 r., Parlament Europejski przyjął 19 rezolucji w sprawie Ukrainy. Ostatnią z nich, w sprawie wdrożenia układu o stowarzyszeniu UE z Ukrainą, Parlament przyjął 12 grudnia 2018 r. W dniu 25 października 2018 r. Parlament Europejski przyjął rezolucję w sprawie sytuacji na

[2]https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-Homepage/4081/eu-ukraine-relations-factsheet_en

[3]https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-Homepage/4081/eu-ukraine-relations-factsheet_en

[4]http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-6600_pl.htm

Morzu Azowskim. W 2018 r. Parlament przyznał również Nagrodę im. Sacharowa za wolność myśli ukraińskiemu reżyserowi Ołehowi Sencowowi, którego skazano w Rosji na 20 lat pozbawienia wolności za protest przeciwko nielegalnej okupacji Krymu przez Rosję.

B. Współpraca międzyparlamentarna

Parlament Europejski, pod przewodnictwem Elmara Broka, głównego posła do Parlamentu Europejskiego zajmującego się działaniami na rzecz wspierania demokracji na Ukrainie, realizuje również szeroko zakrojony program budowania zdolności dla parlamentu Ukrainy, czyli Rady Najwyższej. Działania te opierają się na zaleceniach, które wydano w ramach misji oceny potrzeb, prowadzonej przez byłego przewodniczącego Parlamentu Pata Coxa w okresie od września 2016 r. do lutego 2017 r.

Parlament odpowiada również za kierowanie procesem mediacji (dialogiem im. Jeana Monneta), w ramach którego spotykają się przewodniczący Rady Najwyższej Ukrainy i przywódcy ugrupowań politycznych, aby śledzić wykonanie tych zaleceń.

Ramy prawne, na mocy których Parlament udziela wsparcia i przyczynia się do budowania zdolności, to protokół ustaleń podpisany z Radą Najwyższą Ukrainy w dniu 3 lipca 2015 r. oraz umowa o współpracy administracyjnej, podpisana przez sekretarzy generalnych obu organów władzy ustawodawczej w marcu 2016 r.

W dniach 13-14 marca 2019 r. odbyło się w Strasburgu dziewiąte posiedzenie Komisji Parlamentarnej Stowarzyszenia UE-Ukraina. W oświadczeniu końcowym i w zaleceniach komisja ponownie podkreśla swoje zdecydowane poparcie dla suwerenności i integralności terytorialnej Ukrainy w granicach uznanych na szczeblu międzynarodowym. Wyraża także głębokie zaniepokojenie dalszym pogarszaniem się sytuacji w zakresie bezpieczeństwa w Donbasie i potępia działania Rosji na Morzu Azowskim, o ile stanowią one naruszenie międzynarodowego prawa morskiego i międzynarodowych zobowiązań Rosji. Komisja zwraca uwagę na działania reformatorskie podejmowane od 2014 r. mimo nader niekorzystnych warunków, a w szczególności wyraża zadowolenie z postępów poczynionych w takich dziedzinach jak sektor energetyczny, opieka zdrowotna, administracja publiczna, system emerytalny, edukacja, decentralizacja, udzielanie zamówień publicznych, obrona i bezpieczeństwo, sektor bankowy i finansowy, przepisy prawne dotyczące przedsiębiorstw i zarządzanie. Ponownie zwraca również uwagę, że skuteczne zwalczanie korupcji ma fundamentalne znaczenie dla powodzenia całego procesu reform i dla zakończenia reformy systemu sądownictwa^[5].

C. Obserwacja wyborów

Parlament Europejski bardzo aktywnie uczestniczy w obserwacji wyborów na Ukrainie i w latach 2014-2015 wysłał do tego kraju trzy misje obserwacyjne: na wybory prezydenckie w dniu 25 maja 2014 r., na wybory parlamentarne w dniu 26 października 2014 r. oraz na wybory lokalne w dniu 25 października 2015 r.

Wybory do rosyjskiej Dumy Państwowej odbyły się na całym terytorium Krymu 18 września 2016 r., lecz nie było przy nich obserwatorów Organizacji Bezpieczeństwa

[5] <http://www.europarl.europa.eu/delegations/pl/d-ua/activities/inter-parliamentary>

i Współpracy w Europie / Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka (OBWE/ODIHR). W dniu 18 marca 2018 r. na Krymie odbyły się także rosyjskie wybory prezydenckie, co spotkało się z potępieniem ze strony UE i spowodowało przyjęcie przez nią nowych sankcji^[6]. W dniu 11 listopada 2018 r. we wschodnich obwodach Ukrainy odbyły się „wybory prezydenckie i parlamentarne”. Unia Europejska nie uznała tych wyborów i stwierdziła, że są nielegalne oraz sprzeczne z literą i z duchem porozumień mińskich. Parlament Europejski wysłał misję obserwacyjną na wybory prezydenckie w marcu i kwietniu 2019 r. Zdaniem ODIHR ogólnie przestrzegano podstawowych wolności i kandydaci mogli bez przeszkód prowadzić kampanię wyborczą. Głosowanie było dobrze zorganizowane, przejrzyste i przebiegało sprawnie. Wiarygodność procesu wyborczego osłabiła pewna liczba nieprawidłowości oraz liczne sygnały o nadużywaniu zasobów państwowych i kupowaniu głosów.

MOŁDAWIA

W dniu 27 czerwca 2014 r. UE i Mołdawia podpisały układ o stowarzyszeniu – obejmujący pogłębioną i kompleksową umowę o wolnym handlu (DCFTA) – który wszedł w życie w lipcu 2016 r. Układ ten umacnia stosunki polityczne i gospodarcze między Mołdawią a UE. Zawiera on plan reform w dziedzinach, które mają istotne znaczenie z punktu widzenia dobrych rządów i rozwoju gospodarczego, a także jest wyrazem zacieśnienia współpracy w kilku sektorach. Podpisując układ, Mołdawia zobowiązała się do przeprowadzenia reform dotyczących polityki krajowej w oparciu o prawo UE i stosowane przez nią praktyki. Plan wdrożenia układu o stowarzyszeniu określono w programie stowarzyszeniowym na lata 2017-2019, który przyjęto w sierpniu i który zawiera 13 priorytetów. Mołdawia otrzymuje od UE istotne wsparcie, aby mogła zrealizować ów ambitny program.

W kwietniu 2014 r. Mołdawia stała się pierwszym krajem Partnerstwa Wschodniego, który korzysta z systemu bezwizowego. W następstwie skandalu dotyczącego oszustw bankowych z 2014 r. pomoc UE została jednak tymczasowo zawieszona. Jednak po zawarciu pod koniec 2016 r. porozumienia w sprawie programu między Mołdawią a Międzynarodowym Funduszem Walutowym (MFW), którego głównym celem jest stabilizacja sektora bankowego w Mołdawii, UE wznowiła wypłatę wsparcia budżetowego. W latach 2014-2017 pomoc dwustronna dla Mołdawii w ramach europejskiego instrumentu sąsiedztwa (ENI) wynosiła od 335 do 410 mln EUR. We wrześniu 2017 r. przyjęto nowy wieloletni program unijny na lata 2017-2020 (284-348 mln EUR), który koncentruje się na następujących sektorach o znaczeniu priorytetowym: rozwój gospodarczy i możliwości rynkowe, wzmocnienie instytucji i poprawa dobrego zarządzania, w tym praworządności i bezpieczeństwa, jakość sieci połączeń, efektywność energetyczna, środowisko i zmiana klimatu oraz mobilność i kontakty międzyludzkie.

Wybory parlamentarne w Mołdawii, które odbyły się w 2014 r., doprowadziły do powstania koalicji liberałów i demokratów, chociaż prorosyjska Partia Socjalistów uzyskała najwięcej głosów. Skład rządu zmieniał się jednak kilkakrotnie. Bardzo częste

[6]<https://www.consilium.europa.eu/pl/press/press-releases/2018/05/14/ukraine-eu-adds-five-persons-involved-in-the-organisation-of-russian-presidential-elections-in-illegally-annexed-crimea-and-sevastopol-to-sanctions-list/>

były również przypadki zmiany przynależności partyjnej wśród posłów w parlamencie, co prowadziło do zmian krajobrazu politycznego i podkreślało brak stabilności politycznej w kraju. Jesienią 2016 r. wybory prezydenckie wygrał prorosyjski kandydat Igor Dodon z Partii Socjalistów.

W lipcu 2017 r., mimo negatywnych opinii Komisji Weneckiej, OBWE/ODIHR i kilku przywódców UE, koalicja rządząca przyjęła nowe prawo wyborcze zmieniające system proporcjonalny na system mieszany, zgodnie z którym 51 posłów jest wybieranych w okręgach wyborczych jednomandatowych, a 50 kolejnych posłów – w drodze głosowania proporcjonalnego. W lutym 2019 r. wybory parlamentarne ponownie wygrała Partia Socjalistów, zdobywając 35 mandatów. Na kolejnych miejscach znalazły się: Partia Demokratyczna (30 mandatów), blok ACUM (26 mandatów) i Partia Şor (7 mandatów). Blok ACUM reprezentuje wyborców, którzy nie chcą popierać socjalistów, ale byli niezadowoleni z pięcioletnich rządów Partii Demokratycznej, podczas których dochodziło do politycznych manipulacji i przypadków korupcji.

Największym wyzwaniem dla Mołdawii pozostaje kwestia separatystycznego regionu Naddniestrza, który ogłosił jednostronnie niepodległość. UE w roli obserwatora uczestniczy w procesie negocjacyjnym 5+2, który dotyczy rozwiązania konfliktu w regionie Naddniestrza, i w dalszym ciągu opowiada się za kompleksowym i pokojowym rozwiązaniem w oparciu o zasadę suwerenności i integralności terytorialnej Mołdawii, umożliwiającym specjalny status dla Naddniestrza.

Ponadto od czasu do czasu pojawiają się napięcia polityczne między Kiszyniowem a Komratem (stolicą Gagauzji) z powodu specjalnego statusu Gagauzji.

A. Stanowisko Parlamentu Europejskiego

W dniu 4 lipca 2017 r. Parlament Europejski przyjął [stanowisko](#) w sprawie wniosku Komisji dotyczącego udzielenia Mołdawii pomocy makrofinansowej w kwocie nieprzekraczającej 100 mln EUR. Parlament podkreślił, że pomoc tę należy przeznaczyć na wsparcie rozwoju gospodarczego i społecznego, a także że warunkiem wstępnym wypłaty pomocy makrofinansowej będzie przestrzeganie skutecznych mechanizmów demokratycznych, w tym systemu parlamentarnego i praworządności. W lipcu 2018 r., po unieważnieniu wyborów samorządowych w Kiszyniowie, które wygrał kandydat opozycji Nastase, zamrożono pierwszą transzę pomocy makrofinansowej.

B. Współpraca międzyparlamentarna

Stosunki UE-Mołdawia zostały sformalizowane w 2014 r. wraz z podpisaniem układu o stowarzyszeniu. Pierwsze posiedzenie Rady Stowarzyszenia UE-Mołdawia odbyło się 16 marca 2015 r., zaś szóste posiedzenie Komisji Parlamentarnej Stowarzyszenia UE-Mołdawia miało miejsce w kwietniu 2018 r. w Kiszyniowie^[7]. W oświadczeniu końcowym i dokumencie zawierającym zalecenia komisja zachęca mołdawskie instytucje do współpracy i skoncentrowania się na rzeczywistych reformach, których celem jest faktyczna poprawa życia obywateli Mołdawii, w tym wzrost stopnia zamożności i wzmocnienie praworządności, a także podkreśla potrzebę skupienia się na wdrożeniu układu o stowarzyszeniu oraz ustanowieniu pogłębionej

[7] http://www.europarl.europa.eu/cmsdata/141500/1150543-5_VE.pdf

i kompleksowej strefy wolnego handlu. Komisja parlamentarna stowarzyszenia podkreśla istotną rolę społeczeństwa obywatelskiego w monitorowaniu wdrażania układu o stowarzyszeniu. Komisja przypomina też, jak ważne jest zagwarantowanie pluralizmu mediów, w tym wielości kanałów telewizyjnych, a także jakie znaczenie ma ochrona niezależnych mediów i wolność słowa. Ponadto szczególną uwagę zwrócono na kwestię przeciwdziałania korupcji i praniu pieniędzy oraz na potrzebę dążenia do bezstronnego i sprawnie funkcjonującego sądownictwa, a władze zachęcono do zadbania o to, aby nowa strategia dotycząca reformy wymiaru sprawiedliwości, przewidziana na lata 2018-2020, doprowadziła do eliminacji istniejących niedociągnięć.

C. Obserwacja wyborów

Parlament był zapraszany jako obserwator na wszystkie wybory krajowe, które odbyły się ostatnimi czasy w Mołdawii. Delegacja Parlamentu Europejskiego śledziła również przebieg wyborów prezydenckich w 2016 r. Delegacja z uznaniem odniosła się do pracy centralnej komisji wyborczej oraz z zadowoleniem przyjęła liczne grono kandydatek, jednocześnie ganiąc za nadużywanie zasobów administracyjnych, brak przejrzystości w finansowaniu kampanii wyborczej oraz brak równowagi w przekazach medialnych. W lutym 2019 r. Parlament prowadził obserwację wyborów parlamentarnych w Mołdawii i stwierdził, że odbyły się one bez poważnych incydentów oraz że ogólnie ich organizacja przebiegła sprawnie. Pojawiły się jednak wątpliwości w związku z doniesieniami o płaceniu obywatelom za oddanie głosu na konkretną partię, co miało mieć zorganizowany charakter, a wyborców przywieziono rzekomo autobusami z Naddniestrza. We wstępnym sprawozdaniu ODIHR odnotowano, że cieniem rzucają się na kampanię zarzuty dotyczące wywierania presji na pracowników sektora publicznego, silne przesłanki wskazujące na kupowanie głosów i nadużywanie zasobów państwowych. Delegacja Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy oświadczyła, że w nowym systemie wyborczym potwierdzają się najważniejsze obawy wyrażone przez Komisję Wenecką, dotyczące braku skutecznych mechanizmów zapobiegania nadmiernemu wpływowi zamożnych biznesmenów, słabego nadzoru nad finansowaniem partii i kandydatów oraz nieodpowiednich sankcji.

BIAŁORUŚ

W ostatnich dziesięcioleciach stosunki UE z Białorusią bywały trudne z powodu ciągłych naruszeń praw człowieka i praw obywatelskich w tym kraju. Jednak od 2015 r. postawa Białorusi wobec UE i Partnerstwa Wschodniego stała się bardziej otwarta. Przed wyborami prezydenckimi w październiku 2015 r. poprawie uległy stosunki Białorusi z krajami zachodnimi i odegrała ona istotną rolę jako gospodarz prowadzonych przy wsparciu UE rozmów na temat kryzysu na Ukrainie. W odpowiedzi UE zobowiązała się do prowadzenia polityki „krytycznego zaangażowania” wobec Białorusi, jak to przedstawiła Rada w [konkluzjach](#) z dnia 15 lutego 2016 r.

Pomimo że UE potępia dobrze udokumentowane przypadki łamania praw człowieka na Białorusi, kraj ten pozostaje jednak otwarty na dalsze zaangażowanie UE i współpracę sektorową, pod warunkiem że stosunki te będą opierały się na wspólnych wartościach. W najbliższych latach kluczowym elementem kształtującym politykę UE wobec Białorusi pozostaną konkretne działania podejmowane przez Białoruś z myślą

o przestrzeganiu powszechnych podstawowych wolności, praworządności i praw człowieka, w tym również w odniesieniu do kary śmierci.

W dniu 25 lutego 2016 r. Rada postanowiła nie przedłużyć środków ograniczających wobec 170 osób i trzech przedsiębiorstw, których umieszczenie w wykazie już zostało zawieszona. Przedłużono jednak obowiązywanie pozostałych istniejących już środków, w tym embarga na broń, zamrożenia aktywów i zakazu podróżowania, zastosowanych wobec czterech osób umieszczonych w wykazie w związku z niewyjaśnionym zaginięciem dwóch polityków opozycji, jednego przedsiębiorcy i jednego dziennikarza. Rada przedłużyła obowiązywanie środków ograniczających do 28 lutego 2020 r.^[8]

W 2016 r. wznowiono dialog między UE a Białorusią na temat praw człowieka, a ostatnia runda tego dialogu odbyła się w lipcu 2017 r. W 2016 r. ustanowiono białorusko-unijny zespół koordynacyjny, aby stworzyć forum dla dialogu politycznego na szczeblu wyższych urzędników. Głównym celem tego zespołu jest ukierunkowanie współpracy między UE a Białorusią i monitorowanie dalszego rozwoju stosunków. W kwietniu 2018 r. zespół koordynacyjny zebrał się po raz piąty. UE ponownie podkreśliła potrzebę kompleksowej reformy ordynacji wyborczej oraz swój sprzeciw wobec kary śmierci^[9].

Białoruś aktywnie uczestniczy w dwu- i wielostronnych formatach Partnerstwa Wschodniego. W 2017 r. zakończyły się negocjacje w sprawie partnerstwa na rzecz mobilności, a obecnie trwają negocjacje dotyczące umów o ułatwieniach wizowych i readmisji. Obie strony kończą obecnie rozmowy na temat priorytetów partnerstwa i będzie to pierwszy dokument podpisany wspólnie przez Białoruś i UE.

Mimo niewątpliwych postępów sytuacja w zakresie praw człowieka wciąż jest źródłem zaniepokojenia. Kolejnym punktem zwrotnym w dwustronnych stosunkach była fala protestów, która rozprzestrzeniła się na terenie całej Białorusi w lutym i marcu 2017 r. UE zdecydowanie potępiła represje wobec pokojowych demonstrantów. Ponadto Białoruś pozostaje jedynym krajem na kontynencie europejskim, w którym w dalszym ciągu wykonuje się karę śmierci: w 2017 r. dokonano egzekucji dwóch więźniów, a w 2018 r. – czterech kolejnych. Regularnie podejmuje się dyskusje na temat wprowadzenia moratorium na wykonywanie kary śmierci z myślą o jej ewentualnym zniesieniu, ale jak dotąd – bez widocznych rezultatów.

A. Stanowisko Parlamentu Europejskiego

Parlament Europejski przyjął szereg rezolucji krytykujących Białoruś z powodu przetrzymywania więźniów politycznych, ograniczania wolności środków przekazu i swobód społeczeństwa obywatelskiego, nieprzestrzegania praw człowieka, w tym utrzymywania kary śmierci, oraz nieprawidłowości w wyborach parlamentarnych. W dniu 6 kwietnia 2017 r. Parlament przyjął [w trybie pilnym rezolucję w sprawie sytuacji na Białorusi](#), w której potępił represje zastosowane wobec pokojowych demonstrantów podczas protestów, jakie miały miejsce w całym kraju w lutym i marcu 2017 r. W rezolucji z 19 kwietnia 2018 r. Parlament wyraził poparcie

[8]<https://www.consilium.europa.eu/pl/press/press-releases/2019/02/25/belarus-eu-prolongs-arms-embargo-and-sanctions-against-4-individuals-for-one-year/>

[9]https://eeas.europa.eu/delegations/belarus_en/43689/EU-Belarus%20Coordination%20Group%20met%20for%20the%20fifth%20time

dla krytycznego zaangażowania UE wobec Białorusi, o ile jest ono uzależnione od podejmowania konkretnych kroków na drodze ku demokratyzacji oraz z myślą o przestrzeganiu podstawowych wolności i praw człowieka. W szczególności Parlament apeluje do Białorusi, by przyłączyła się do światowego moratorium na wykonywanie kary śmierci, co byłoby pierwszym krokiem na drodze ku definitywnemu zniesieniu tej kary. W rezolucji z 4 października 2018 r. Parlament ponownie potępił nękanie i zatrzymywanie dziennikarzy i przedstawicieli niezależnych mediów, a także ponowił apel o bardziej rygorystyczne przestrzeganie zasad demokratycznych, praworządności, praw człowieka i podstawowych wolności.

B. Współpraca międzyparlamentarna

Ze względu na sposób organizacji wyborów na Białorusi Parlament Europejski nie uznaje tamtejszego Zgromadzenia Narodowego. W związku z tym nie utrzymuje z nim stosunków dwustronnych. Natomiast delegacja Parlamentu do spraw stosunków z Białorusią spotyka się regularnie z członkami białoruskiej opozycji i białoruskiego społeczeństwa obywatelskiego, aby omawiać zachodzące w kraju wydarzenia polityczne i gospodarcze. Przestrzeganie standardów OBWE w zakresie wyborów to warunek wstępny, jaki Białoruś musi spełnić, aby możliwe było przyjęcie jej do Zgromadzenia Parlamentarnego Euronest (oznacza to, że dopóki nie będą przestrzegane demokratyczne standardy podczas wyborów parlamentarnych, białoruscy posłowie nie będą zasiadać w Zgromadzeniu Parlamentarnym Euronest ani w jego różnych organach). Mimo tego delegacje Parlamentu Europejskiego kilkakrotnie podróżowały na Białoruś, np. w czerwcu 2015 r., w lipcu 2017 r. i w październiku 2018 r.

C. Obserwacja wyborów

Od 2001 r. Białoruś nie zapraszała Parlamentu na obserwację wyborów. Ostatnie wybory parlamentarne odbyły się w dniu 11 września 2016 r. z udziałem misji obserwacyjnych OBWE/ODIHR i Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy.

Mario Damen
04/2019

